

.....

Pascal Braekman

Beleidsadviseur Sierteelt en Bemesting, Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling – Dept. Landbouw & Visserij.
(pascal.braekman@lv.vlaanderen.be)

BLIJVENDE AANDACHTSPUNTEN BIJ GEBRUIK GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

De afgelopen weken en maanden werden de verschillende land- en tuinbouwsectoren geconfronteerd met het wegvallen van belangrijke gewasbeschermingsmiddelen. Veelal betrof het een definitieve intrekking van de erkenning. Ook de sierteeltsector mocht dit ondervinden. In deze Aksent-bijdrage gaan we dan ook wat dieper in op de voorzorgsmaatregelen die we in acht dienen te nemen om het risico op watercontaminatie met gewasbeschermingsmiddelen maximaal te reduceren.

Recente voorbeelden in onze sector zijn het wegvallen van handelsproducten op basis van:

- dimethoaat in de buitenteelten (insecticide);
- prochloraz via bespuiting in alle sierteelten (fungicide);
- amitrol op niet-verharde, permanent onbeteelde terreinen (herbicide, opgebruikstermijn tot 30/09/2017);
- linuron in boomkwekerij, sierbomen en -heesters en in Tagetes als aaltjesbestrijder (herbicide, opgebruikstermijn tot 31/08/2017).

De redenen waarom erkenningen ingetrokken worden, kunnen divers zijn zoals :

- de firma beslist om in het hererkenningdossier het gebruik in een kleinere sector of teelt niet langer te ondersteunen;
- risico-analyses op basis van recentere, meer gedetailleerde cijfers en strengere evaluatiecriteria geven aan dat er te

grote risico's zijn m.b.t. toxicologie (blootstelling gebruiker, personeelsleden, omwonenden), ecotoxicologie (waterorganismen, niet-doelwitorganismen en -planten, bijen) of overschrijding van maximale residulimieten (consumenten);

- **de aanwezigheid van te hoge concentraties van gewasbeschermingsmiddelen en/of hun afbraakproducten in oppervlakte- en grondwater.**

Het is vooral op dit laatste dat we als gebruiker van gewasbeschermingsmiddelen een grote impact hebben. Dit is een verhaal die niet enkel voor onze sector belangrijk is. Neen, het gaat hem hier om een gedeelde verantwoordelijkheid van alle gebruikers van professionele en niet-professionele gewasbeschermingsmiddelen, met ook als doel om het middelepakket voor gewasbescherming in de land- en tuinbouw maximaal te houden !

Een correcte aanpak tijdens de volgende 4 fases van het spuitproces is essentieel om de vervuiling van het oppervlaktewater te vermijden: fase 1: vóór het spuiten, fase 2: tijdens het spuiten, fase 3: na het spuiten en fase 4: het beheer van de restfractie.

VÓÓR HET SPUITEN

- controleer vóór het spuiten de filters, de leidingen, de spuitdoppen, ... Vervang/herstel lekkende onderdelen, herstel andere defecten;
- kies de juiste dop in functie van de spuitdruk en het te verspuiten volume (l/ha). Vanaf 1 januari 2017 wordt er via de IPM-checklist gevraagd om te werken met spuitdoppen met minstens 50 % driftreducerende werking. De actuele lijst van erkende driftreducerende spuitdoppen is steeds terug te vinden op de website van het Departement Landbouw en Visserij (www.lv.vlaanderen.be > 'Voorlichting & Info' > 'Publicatie & Cijfers' > 'Praktijkguiden - gewasbescherming' > brochure 'Praktijkgids IPM richtlijnen checklist 2017');
- gebruik steeds de aanbevolen dosis volgens het etiket;
- bereken de te bespuiten oppervlakte, hou rekening met bvb. bufferzones (minimaal 1 of 3 m t.o.v. oppervlaktewater), onbeteelde wendakkers en/of rijpaden, ...;
- meet het benodigde product nauwkeurig af om overschotten te vermijden;
- maak de spuitoplossing klaar
  - ofwel op een onverhard oppervlak (bv. blote grond, stuk grasland),
  - ofwel op verhard oppervlak met een voorziening om eventueel gemorst product en/of spuitoplossing op te vangen (= vul- en spoelplaats), te stockeren en verder te verwerken (vb. via bioremediatiesysteem)
- vermijd bij het vullen van de spuitmachine elk contact tussen de spuitoplossing en de waterbron (terugslagklep!);
- maak eventueel gebruik van een vultrechter;
- voorkom dat de tank overloopt;
- hou absorberend materiaal (bv. zaagsel) bij de hand om bij eventueel morsen onmiddellijk op te ruimen;
- spoel de lege verpakkingen en maatbekers en voeg het spoelwater bij de spuitoplossing. Laat zegels aan de verpakkingen en spoel deze mee. Plaats gespoelde verpakkingen in een waterdichte lekbak (bv. curverbox) om ze te laten drogen;
- hoe bij het klaar maken van de spuitoplossing ruim voldoende afstand t.o.v. eventuele wateroppervlakten in de buurt.

TIJDENS HET SPUITEN

- spuit nooit over grachten of beekranden;
- respecteer steeds de minimale bufferzones van 1 meter voor veldspuiten en 3 meter voor verticale bespuitingen (bv. fruitspuiten) t.o.v. verharde oppervlakten of de oever van het oppervlaktewater;
- hou rekening met eventuele productspecifieke bufferzones (zie etiket !);
- vermijd spuiten over/op de spuitapparatuur;
- begin niet met spuiten als de spuitmachine nog stilstaat;
- sluit de doppen op de wendakker;
- bij het optreden van lekken: stop meteen met spuiten en herstel de lekken.

NA HET SPUITEN

- spoel op het veld of op een onverhard oppervlak (grasstrook

of braakland);

- spoel de spuittank in 3 stappen (enkel zo wordt een voldoende verdunning bekomen) of via continu reinigingssysteem indien aanwezig;
- rij het spoelwater versneld uit over het behandelde perceel of onverhard oppervlak;
- spoelen op een verhard oppervlak op het bedrijf kan enkel indien het spoelwater wordt opgevangen (= vul- en spoelplaats);
- eventueel uitwendig reinigen van de spuitapparatuur: bij voorkeur op het veld. Bij reiniging op het erf, ofwel op onverhard terrein of op verhard terrein met opvang van spoelwater (vul- en spoelplaats, zie hoger).

BEHEER VAN DE RESTFRACTIE

- maak gebruik van de jaarlijkse selectieve inzameling van lege, gespoelde verpakkingen georganiseerd door AgriRecover (www.agrirecover.be);
- verbrand of begraaft nooit (lege) fytoverpakkingen;
- vervallen of niet (langer) erkende gewasbeschermingsmiddelen moeten afzonderlijk bewaard worden en moeten meegegeven worden met AgriRecover (mogelijk in onpare jaren);
- spoel nooit productoverschotten in de gootsteen of de rioleering;
- hergebruik verdunde spuitoplossingen;
- bewaar een verdund gewasbeschermingsmiddel veilig (fytokast/-lokaal);
- ook vaste restfracties moeten worden verzameld en bewaard. Geef ze iedere twee jaar mee met AgriRecover, samen met de ophaling van de vervallen producten.

Een hele boterham, inderdaad. Het is verre van vanzelfsprekend om telkens de aanbevelingen te volgen, zeker als er gewerkt moet worden onder (grote) tijdsdruk. Echter, met betrekking tot wat er aan gewasbeschermingsmiddelen in (oppervlakte)water teruggevonden wordt, dragen we zelf als gebruiker een zware verantwoordelijkheid. Nogmaals, willen we in de toekomst een voldoende groot en verscheiden pakket aan gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar houden voor onze teelten, dan zullen we hier (nog meer) aandacht moeten aan besteden. Vandaar een oproep om de bovenstaande aanbevelingen vanaf nu ter harte te nemen! ■